DJELOVANJE DOMOBRANSKE BOJNE I MOMP KORČULA NA PODRUČJU RIJEKE BREGAVE

Nakon neuspjelih pokušaja izbijanja u dolinu Neretve, u čemu su bile spriječene zaustavljanjem i potiskivanjem sa Stonskog ratišta, a potom i istjerivanjem iz njihovih "vekovnih" uporišta; Klepaca, Tasovčića i Pribilovaca, srbocrnogorske snage su ustrojile obranu na crti: Stolac - Popovo Polje i dalje uz AVNOJ sku granicu ka Konavlima.
Pošto je u simbiozi sa Hrvatskim vijećem obrane (HVO) ojačala, Armija Bosne i Hercegovine sa zapovjedništvom u Sarajevu tražila je način, kako preko doline Neretve izbiti na more ka "svojoj" luci Neum.
Zato je krajem 1993. godine, Armija BH krenula u borbu protiv HVO, s kojima je do tada u Hercegovini činila zajedničku vojsku .
Hrvati su tad morali štiti dostignutu crtu od srpsko-crnogorske (JNA), ali i muslimanske vojske (Armije BH).
U toj se situaciji Hrvatska vojska (HV) još čvršće povezala sa Hrvatskim vijećem obrane (HVO), a granica Južog bojišta proširila se ka Mostaru.
U tu svrhu Zapovjedništvo Južnog bojišta je krajem listopada 1993. godine mobiliziralo dio Domobranske bojne Korčula. Njima je povjerilo zadaću ustrojavanja crte obrane na rijeci Bregavi i zaštitu tog područja od ubacivanja neprijateljskih diverzantsko - terorističkih grupa.

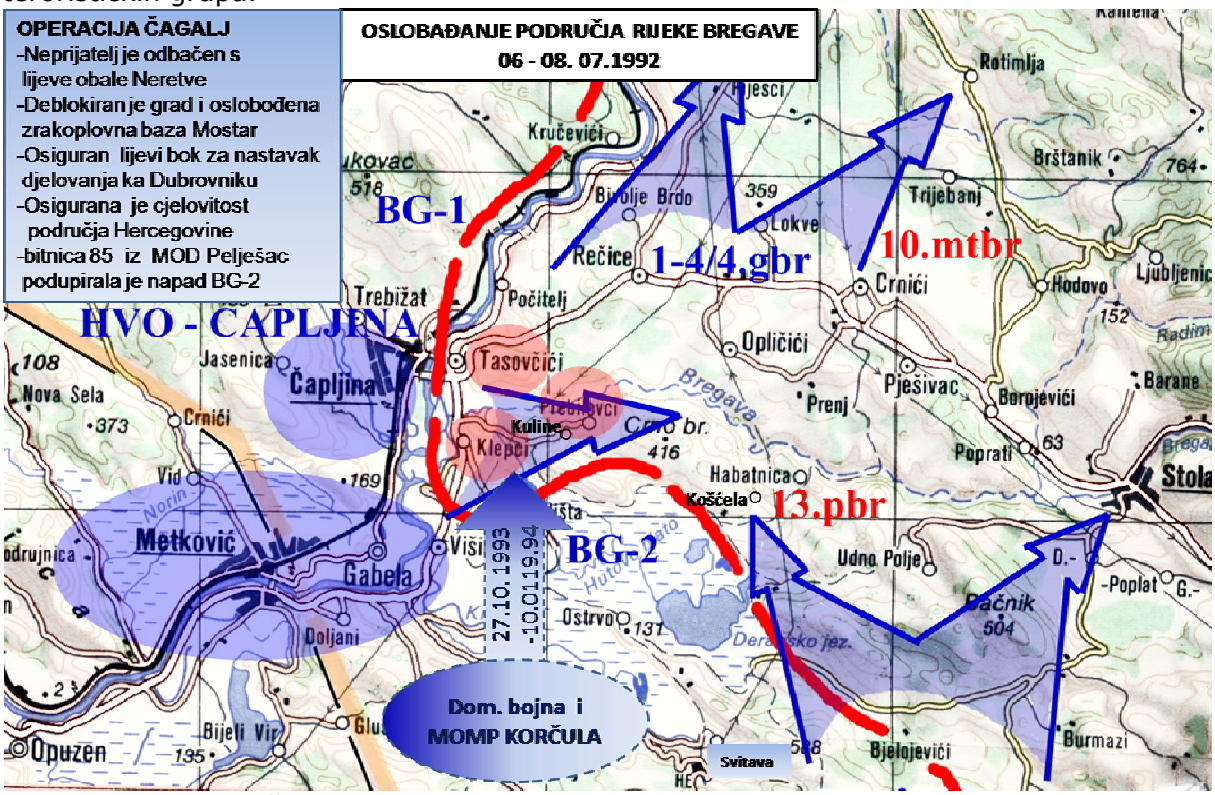

Na toj bi crti, u slučaju probijanja prve crte HVO kod Bune ili Mostara od strane Armije BH, odnosno Jugovojske kod Stoca, bojna prihvatila naše postrojbe HVO i zaustavila daljnji prodor neprijatelja kroz dolinu Neretve ka moru. Zapovjedništvo Domobranske bojne za izvršenje pomenute zadaće mobiliziralo je ukupno oko 210 ljudi. Uz Zapovjedništvo bojne i pristožerne postrojbe (zaštitne, izviđačke i desetine veze, te vodova inženjerije i logistike) mobilizirana je bila i jedna satnija pješaštva. Ona je bila sastavljena od mještana iz svih mjesta na otoku, a bila je i ojačana vodom minobacača 82 mm.
U zoni odgovornosti Domobranske bojne, širine oko 10 km, nalazilo se 10-tak sela i zaselaka u kojima je prije rata živilo malo ili nimalo Hrvata. U selu Rogojevac, u početku rata ustrojavane su postrojbe Armije BH, a u selima Klepci Tasovčići i Pribilovci u početku rata bila su najjača četnička uporišta u Dolini Neretve.

Nakon oslobodilačke operacije Čagalj ,početkom srpnja 1992. godine, kojima su postrojbe HV oslobodile lijevu obalu Neretve, u tim selima nije bilo iskoristivih stambenih objekata. Zato je osim obrambenih položaja, za smještaj naših Domobrana u zimskim uvjetima, u njihovoj blizini bilo potrebno napraviti nove drvene barake.
Teren u dodjeljenoj zoni bio je ispresjecan sa mnogo puteva i suputaka, što je dodatno otežavalo njegov nadzor.
Kako bi osigurala pristup ka položajima motornim vozilima, putna inženjerija Južnog bojišta je uz pomoć naših postrojbi proširila postojeći put koji je išao smjerom Prebilovaci - Grlići - Košćele - ka raskrižju kod sela Mutapovina. Odatle su se napravili putevi prema dva (oko 1,5 km udaljena) zaseoka sela Habatnica.
Mobilizirane domobranske postrojbe u početku su bile smještene u prostore hidrocentrale u Svitavi. Dinamikom ustrojavanja položaja na prvoj crti, odatle su posjedale i utvrđivale crtu obrane, iza rijeke Bregave.
U to vrijeme specijalne postrojbe Armije BH izvršile su više diverzija na prostorima uz dolinu rijeke Neretve. Stoga je uz utvrđivanje prve crte velika pozornost u izvršenju zadaće bila posvećena i zaštiti ljudi i prostora od djelovanja njihovih diverzantsko terorističkih grupa. U tim složenim ratnim prilikama, prilikom obnašanja dužosti na crti sebi je oduzeo život pripadnik bojne Branko Bosnić. Svakodnevno angažiranje ljudstva u ophodnji terena i nadzor brojnih komunikacija, bitno je usporavao inženjerijsko uređenje otpornih točaka na crti.
Jedan vod pješačke satnije bazirao je u svojim taborištima u Habatnici a drugi u selu Grlići. Kroz studeni 1993. bojna je na prvoj crti uredila i branila položaje obrane: Habatnica, položaj poviše mosta na rijeci Bregavi, Gnjezdac (k 168) i Gradina(k 296) .
Najjači su položaji bili napravljeni ispred zaselaka u selu Habatnica. Kako su naši domobrani u oba zaseoka zatekli po jednog starosjedioca, po njima su položaji sa uređenim taborištem na istočnom djelu zvani "kod Lazara", a oni na zapadnom djelu, s kojih se nadzirao prijelaz preko mosta na rijeci Bregavi , "kod Perića".
Zapovjedništvo satnije bilo je u selu Košćela. I tu je živjelo dvoje starosjedilaca porjeklom Hrvata. I sa njima su kao i s onima u Habatnici, naši domobrani uspostavili dobrosusjedske odnose.
Paljbeni položaji i taborište (u drvenoj baraci) voda minobacača 82 mm bili su izrađeni kod raskrižja puteva koji je iz Košćela vodio ka položajima u Habatnici. Zapovjedništvo bojne, pristožerne postrojbe i vod pješaštva u pričuvi smješteni su bili na području Svitave u prostorima hidrocentrale.
Poslije Božića na istoj zadaći Domobransku bojnu zamjenio je MOMP Korčula.
Dolaskom odreda, Zapovjedništvo Odreda bilo je prebačeno naprijed u selo Kuline. Uskoro su sve postrojbe (osim logistike), koje je Domobranska bojna imala u Svitavi bile su prebačene uz rijeku Bregavu.
Uz osiguranje položaja koje je bila pripremila Domobranska bojna, nastavilo se sa uređenjem novih položaja, poglavito ispred sela Rogojevac. Tu se osim položaja obrane uz pomoć putne inženjerije Južnog bojišta, uradilo i taborište za 3.-ći pješački vod.
Po uređivanju taborišta u Rogojevcu, vod je utvrdio i branio jedan položaj ispred sela, a drugi ispod kote 168 Gnjezdac.
Po probijanju puta i izgradnje barake za smještaj uz put prema Rogojevcu napravljeni su uvjeti za prebacivanje na prvu crtu drugog dijela minobacača 82 i topničkih izviđača . Time je topnička potpora bila osigurana i pješačkim postrojbama na lijevom krilu zone odgovornosti MOMP-a.
Vod sa taborištem u selu Grlići pripremio je a potom i branio položaje: Kozlić ispod Gradine k.296 i punkt kod groblja poviše Kulina. Tim punktom nadzirali su raskrižje puteva koji su u zonu odgovornosti MOMP-a ulazili iz pravaca: rijeke Bregave, autoputa Mostar – Metković - Dubrovnik i iz Kulina. Ustrojavanjem stalnih kontrolno propusnih punktova, te rasporedom zaštitne desetine u Kulinama zatvorena je mogućnost ulaza nepoznatih osoba zonu odgovornosti Odreda. Prilazi s istočne strane bili su osigurani rasporedom postrojbi odreda: inženjerije kod Mutapovine, minobacača 82 mm kod Habatnice i zapovjedništva satnije u Košćelama.
Logistička vod, iz sela Svitave svakodnevno je postrojbe na crti snabdjevao hranom i sredstvima, koja su dovozili iz logističke baze Južnog bojišta u Kleku.

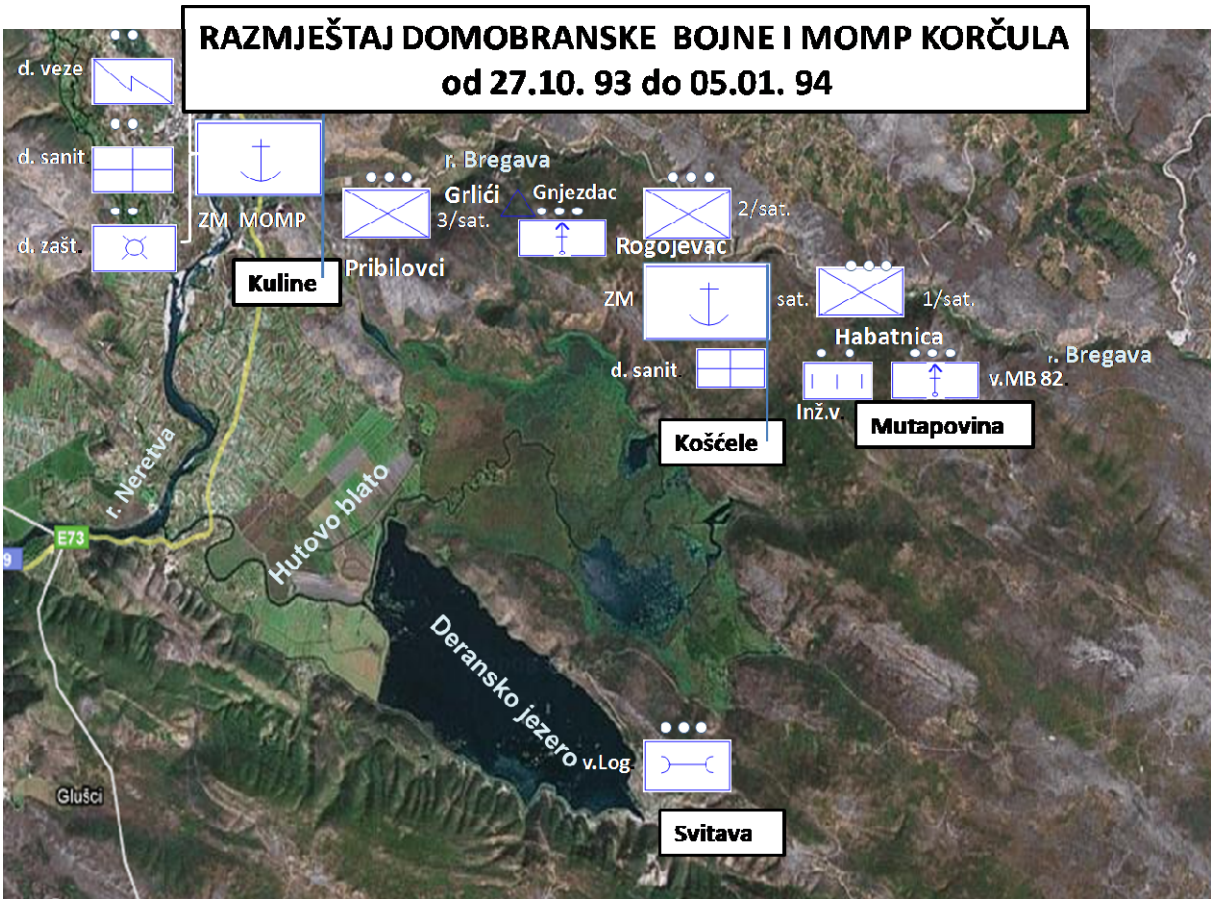

Ophodnjom područja, u blizini groblja poviše Kulina pronađeni su bili nekoliko mjeseci stari leševi, koji su uz pomoć saniteta Južnog bojišta identificirani a potom i pokopani.
Kako se u prvoj polovici siječnja 1994. godine situacija na crti sa Armijom BH dodatno zakomplicirala na području oko Bune angažirana je bila 9. Gardijska brigada. Zbog proširenja fronta došlo je do pregrupiranja većine postrojbi Južnog bojišta. U toj situaciji Zapovjednik MOMP Korčula Zdravko Žuvela dobio je zadaću da izvrši domobiliziranje odreda do punog brojnog stanja. Uz ojačanja drugim postrojbama pod Zapovjedništvom bojišta trebalo je preuzeti odbranu dotadašnje zone odgovornosti 116. brigade HV. Zona se nalazila na oko 10 tak kilometara ispred Slanog prema Orahovu Dolu. Prva se crta nalazila u Popovom polju ispred sela Belenići i Zavala.